

22 сакавіка — Дзень памяці ахвяр Хатыні

9 771994 478007 24012

KULTURA-INFO.BY

Скульптура "Няскораны чалавек".
Працяг тэмы — на стар. 4.
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 18 сакавіка сабраў нараду аб падрыхтоўцы да правядзення першага пасяджэння VII Усебеларускага народнага сходу. Сярод удзельнікаў — кіраўніцтва Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі, Старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу, Кіраўнік спраў Прэзідэнта Беларусі, начальнік сакратарыята УНС.

Спачатку Аляксандр Лукашэнка распачаў пра тэлефонную размову з Прэзідэнтам Расіі Уладзімірам Пуціным з нагоды яго перамогі на выбарах. Беларускі лідар ухваліў арганізацыю электаральнай кампаніі ў суседняй краіне.

— Вельмі добрым было планаванне перадыбарнага працэсу і сам ход выбарнай кампаніі. Есць чаму павучыцца. Мабілізаваны і з’яднаны былі ўсе — па плане Адміністрацыі Прэзідэнта. Усе патрыятычна выступілі і выдалі цудоўны рэзультат. Для нас гэта ўрок, — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Вяртаючыся да тэмы нарады і гаворачы аб розных арганізацыйных момантах пра падрыхтоўку да правядзення Усебеларускага народнага сходу, Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў асаблівае значэнне і статус мерапрыемства. Гэта будзе семы УНС,

але яго першае пасяджэнне ў новай якасці, зафіксаванай у цыперашняй Канстытуцыі.

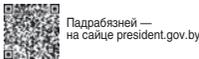
— Так, гэта сёмае скліканне, але яно асаблівае, яно канстытуцыйнае. Таму вельмі важна і знешняе, і па змесце правесці яго на самым высокім узроўні, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт адзначыў, што ўжо пачалася вылучэнне кандыдатаў у дэлегаты УНС, ранаей быў створаны адаптэльны арганітэт пад старшынствам Прэм’ер-міністра, ідзе дэталёвае планаванне першага пасяджэння.

Асабліва ўвагу Аляксандр Лукашэнка звярнуў на неабходнасць якаснай падрыхтоўкі да пасяджэння УНС:

— Яшчэ раз паўтору, што гэта і ўрачыста павінна быць, і самае галоўнае, зместова. Каб было як выбары ў Расіі — камар носа не падточыць.

Як запэўніў Прэм’ер-міністр, старшыня арганітэта па падрыхтоўцы да УНС Раман Гаюльчына, усе зацікаўленыя нацэлены на тое, каб зладзіць і годна правесці гэтак значнае для беларускай дзяржаўнасці мерапрыемства.

Падрабязней — на сайце president.gov.by

Урачыста і змястоўна

Так належыць правесці першае пасяджэнне Усебеларускага народнага сходу — значнае для навай дзяржаўнасці мерапрыемства адбудзецца 24—25 красавіка. Чым адметны семы УНС і як краіна рыхтуецца да важнай падзеі?

Падрыхтоўка да важных дат

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства алжыла 19 сакавіка. Дзякуючы відэасувязі, у пасяджэнні паўдзельнічалі таксама кіраўнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

На сходзе абмяркоўваліся кінавытворчасць Нацыянальнай студыі “Беларусь-фільм”, дэманстрацыя залатога калекцыяна стужак у кінапракатных установах краіны, а таксама тэлетрансляцыі айчынных карцінаў.

Акрамя таго, разглядалася падрыхтоўка канцэртнай праграмы, прымаркаванай да Усебеларускага народнага сходу, праграмы мерапрыемстваў Дзён Саюзнай дзяржавы ў рамках Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску” і мерапрыемстваў да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Таксама падчас пасяджэння вялася гаворка аб кадравых пытаннях сферы.

Мабільная экспазіцыя “Наш абвазак — памятаць!”

Падчас канцэртнай праграмы

Унікальная культурна-дзелава я пляцоўка

Менавіта так Кіраўнік дзяржавы ахарактарызаваў XXXI Міжскую міжнародную кніжную выставу-кірмаш, што праходзіла з 14 па 17 сакавіка ў сталіцы.

У прыватным удзельнікам і гасіям XXXI Міжской міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу і X Міжнароднага тэмацізму літаратураў “Пісьменнік і час” Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка канстатаваў: “Ваша ўнікальная культурна-дзелава я пляцоўка зноў аб’яднала ў самым сэрцы Беларусі найлепшыя ідэі, таленты, навінкі свету літаратуры і выдавецкай справы, падарвала святла для сапраўдных знаатоў кнігі”.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што асабліва важнае сёлетняй падзеі надале тэма 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. З гэтым аспектам непарыўна звязаны творы айчынных класікаў, якія атрымалі новае прычтанне ў праце сучаснікаў.

— Сёння немалаважна, каб удумлівае слова пісьменніка вызначала духоўна-маральнае асновы жыцця чалавека, выходзіла пацуждзі адказнасці за лёс краіны, спрыяла кансалідацыі грамадства перад тварам сучасных пагроз і выклікаў, — лічыць Прэзідэнт.

Таксама ў прывітанні Аляксандр Лукашэнка выказаў перакананне, што форум пройдзе паспяхова, то-бок запомніцца удзельнікам і гасіям тэмацізму дэялогам і пасадзейнічае ўмацаванню міжнародных культурных сувязей.

Так і здарылася: сёлета да выставы-кірмашу далучыліся выдаўцы, пісьменнікі, грамадскія і культурныя дзеячы больш як з 20 краін. У праграме былі дзясяткі цікавых мерапрыемстваў. Галоўнымі тэмамі, якія чырвовай ніткай праходзілі праз усё дні форуму, сталі 80-годдзе вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, 30-годдзе Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, Год якія, юбілей класікаў нашай літаратуры.

Акрамя шматлікіх кніжных навінак, наведвальнікі прыбылілі і праграмы, паўтэрстанавы ўстановамі культуры. Так, у першы дзень ММКВК на яе галоўнай сцензе абдыліся прэзентацыя выданні Рэспубліканскага цэнтра нацыянальнай культуры і канцэрт творчых калектываў Мінскай вобласці, якія сваімі выступленнямі прайлётравалі тэматыку прадстаўленых асобнікаў. Якія, каларытныя нумары падарылі будава праемных уражанні гасіям і удзельнікам выставы.

Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны зладзіў мабільную экспазіцыю “Наш абвазак — памятаць!”, прымаркаваную да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Перасоўны праект на аснове фондавых матэрыялаў складалася з трох раздзелаў, якія адлюстравалі розныя старонкі Вялікай Айчыннай. Таксама ўвазе наведвальнікаў прапанавалі выставу рэдка і выданніў і іншых друкаваных матэрыялаў, што захоўваюцца ў музеі.

Нацыянальная бібліятэка Беларусі арганізавала прэзентацыю перасоўнай экспазіцыі “Аўтаграфы мужнасці”, створанай да 80-годдзя вызвалення Беларусі. Тэматычна праект ахапіў ключавыя падзеі акупацыі — ад гераічнай абароны Брэсцкай крэпасці, генашу беларускага народа да пераможнай аперашы “Беларусі”.

Нацыянальная студыя “Беларусь-фільм” прадставіла сёлетня гарачы праём’еры — карціны “Час вярнуцца” і “Чорны замак”. Касімо, рэжывіт, сярод якога аказалася набрат з’ява са здымак, прынабывалі будучы гледачоў і паглыблялі іх у свет навінак айчызна кінамаатрафа. Таксама ў навіліне можна было азнаёміцца з фільмамі 2023 года і экспазіцыяй, прысвечанай 100-годдзю беларускага кіно.

Падчас сустрэчы з расійскай дэлегацыяй

Бакі дамовіліся...

Сустрэчы, форумы, выставы, візіты. Пачатак вясяні багаты на падзеі, звязаныя з міжнароднымі стасункамі. З кім умацаўняцца супрацоўніцтва і як дзейнічае культурная дыпламатыя — красамовныя прыклады ў аглядзе “К”.

Тон дыпламатычнаму месяцу задаў міністр культуры Рэспублікі Беларусь ужо 4 сакавіка Анатолія Маркевіч правёў сустрэчу з сербскай актрысай тэатра і кіно, сцэнарыстам і рэжывёрам Іванай Жыган. Асноўнай тэмай абмеркавання быў творчы праект для стужачнай моладзі. Што стане вынікам перамоу, неўзабаве ўбачым. праект плянуецца запущыць у гэтым годзе.

Падзеі была сустрэча Анатолія Маркевіча і з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Кітаіскай Народнай Рэспубліцы Аляксандрам Чарвяковым. У ходзе перагавораў 6 сакавіка бакі ахарэлі перспектывы далейшага ўзаемавыданнага супрацоўніцтва і выбудоўвання сывроўскіх адносін паміж Беларуссю і Кітаем, дамовіліся ўмацняць абмену і ўзаемадзейненне ў галіне культуры, адукацыі, актывізаваць моладзевыя, грамадскія і міжрэзійнальныя сувязі, што паспрыяе развіццю дружалюбных стасункаў паміж народамі двух краін.

Насычаным цікавым падзеям быў візіт дэлегацыі Міністэрства культуры Беларусі на чале з Анатоліем Маркевічам у Маскву. Так, 16 сакавіка кіраўніцтва галіны наведвала Расійскую дзяржаўную бібліятэку, азнаёмілася з найбольш каштоўнымі славянскімі кніжнымі помнікамі, якія захоўваюцца ў аддзеле рускагаў РДБ, агляделі аўнікальныя інтэр’еры Дома Пашкова. Анатолія Маркевіч дэталі чытаць білет, які адкрывае ўступ да мільяна выданніў з фондаў дзю з набыўніцельных кніжных скарбніц свету. Візіт беларускай дэлегацыі ў Расійскую дзяржаўную бібліятэку — працяг плённага супрацоўніцтва наша краіна літару на колькасці дзейных віртуальных чытальняў РДБ у сваіх бібліятэках, а ўстанова культуры рэспублікі — сама актыўныя партнёры Расійскай бібліятэкі. Сумесная работа вялечна па шэрагу напрамкаў, у тым ліку ў сферы прафесійнага абмену вопытам, павышэння кваліфікацыі персанау і захавання фандаў.

Таксама наша дэлегацыя завітала на Міжнародную выставу-форум “Расія”, якая праходзіць на ВДНГ у Маскве з 4 лістапада да 8 ліпеня. На адной пляцоўцы сабраны найважнейшыя дасягненні вялікай краіны, прэзентаваны экспазіцыі 89 рэгіёнаў Расіі, розных федэральных ведамстваў, карпаратыў і грамадскія арганізацыі. На працягу некалькіх месяцаў гэсцей выставы чакаюць культурныя мерапрыемствы, насычаная дзелава я і адукацыйная праграма. Форум ужо наведвала больш за 8 мільянаў чалавека.

Анатолія Маркевіч падрабязна азнаёміўся з экспазіцыямі Калмыкіі, Ніжняга Ноўгарада, Самары, прымераў чывашскіх нацыянальных касімо, паслухаві баўшкірску народную музыку. На стадыіе Амурскай вобласці міністр паўдзельнічаў у віртуальным пуску ракеты з касмадрома “Усходні”. Пра аглядзе інтэрактыўных стэндлаў кіраўнік нашай галіны заўважыў, што падобны фармат можна развіваць у рамках фестывалю “Славянскі базар у Віцебску”. Анатолія Мечыславіч высока ашаніў выставачныя навіліны, падкрэсліўшы, што яны дэманструюць дынамічнае развіццё Расіі і дазваляюць паказаць багатую культуру спадчыну кожнага рэгіёна.

Падчас візіту ў Маскву Анатолія Маркевіч адзначыў, што Беларусь і Расія маюць шмат супольных планаў і праектаў у культурнай сферы. Гэта спрыяе абмену думкамі і напрацоўкамі. Па словах кіраўніка галіны, мы з расійскімі калегамі дзейнічаем у адным напрамку, які быў вызначаны на сумеснай калегіі двух міністэрстваў у 2022 годзе.

Гэта спрыяе абмену думкамі і напрацоўкамі. Па словах кіраўніка галіны, мы з расійскімі калегамі дзейнічаем у адным напрамку, які быў вызначаны на сумеснай калегіі двух міністэрстваў у 2022 годзе.

— Важна, каб нашы маладыя людзі сыварвалі, таму што сёння нашы старэйшыя пакулі — сапраўдныя браты, мы заўсёды адчуваем падтрымку. А калі ідзе за намі моладзь — гэта выдатна. Значыць, мы працуем

годна і з добрым вынікам. Праз культуру мы даносім, які любіць краіну, шанаваць людзей, берачы мір. Гэта вельмі важныя панііці, вельмі важныя сэнсы! — падкрэсліў міністр.

А 20 сакавіка Анатолія Маркевіч правёў сустрэчу з расійскай дэлегацыяй на чале з Юрыем Петуховым, першым намеснікам губернатара Новасібірскай вобласці. Дарчы, культурнае супрацоўніцтва з гэтым рэгіёнам актыўна развіваецца. У сіле больш за 15 пагадненняў, што адкрывае шырокія магчымасці для новых сумесных праектаў. Дасягнуты шэраг пагадненняў аб ўзаемадзейнічванні Вялікага тэатра Беларусі, Нацыянальнага мастацкага музея, Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, Рэспубліканскай гімназіі-калележа пры БДІМ з расійскімі калегамі. Дэлегацыя рэгулярна ўдзельнічае ў культурных мерапрыемствах, якія ладзіцца кожным бокам.

Што тычыцца цыперашняй візіту, то падчас сустрэчы ў міністэрстве абмяркоўвалася пытанне арганізацыі і правядзення Дзён культуры Новасібірскай вобласці ў Беларусі.

— Мы цалкам падтрымаем прапановы расійскага боку, каб наш народ мог адчуць каларыт Новасібірскай зямлі, азнаёміцца з традыцыямі, мінулым і сучаснасцю нашых народаў, — адзначыў Анатолія Маркевіч.

У ходзе перагавораў было ўзнята і пытанне падрыхтоўкі Дзён культуры Беларусі. Таксама бакі дамовіліся ў канцы красавіка правесці ў Новасібірскай вобласці Дні беларускага кіно.

Дарчы, іх зладзіць і ў Азербайджане, дзе з 1 па 4 красавіка разгорнуцца Дні культуры Беларусі. Але гэта — ужо іншая гісторыя і новая старонка “Культурнай дыпламатыі”.

Міністр культуры Анатолія Маркевіч на ВДНГ у Маскве

Па старонках календара

■ 23 сакавіка нарадзіўся Якаў Ігнатвіч Ганчароў (1914—1982) — удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, начальнік сувязі эскадрона 96-га гвардзейскага бамбардзіроўчанага авіяцыйнага палка 301-й бамбардзіроўчонай авіяцыйнай дывізіі 3-га бамбардзіроўчанага авіяцыйнага корпуса 16-й паветранай арміі 1-га Беларускага фронту, гварды старшы лейтэнант. Герой Савецкага Саюза.

Якаў Ігнатвіч Гамбін варажыя войскі на шашы Гродна — Маладзечна 24 чэрвеня 1941-га. Дастаў зброю і боепрыпасы партызанам злучэння С. А. Каўпака. Замаўца на Заходнім, Бранскім, Падляска-Заходнім, Сталінградскім, Данскім, Цэнтральным, Беларускім, 1-м Беларускам франтах. Якаў Ганчароў удзельнічаў у вызваленні Харкава, Кіева, Гомеля, Барыўска, Мінска, Брэста, у баях на тэрыторыі Германіі.

■ 24 сакавіка з’явіўся на свет Аляксей Канстанцінавіч Глебаў (1908—1968) — беларускі скульптар. Народны мастак БССР, лаўрат Дзяржаўнай прэміі БССР (за помнік Франціску Скарыну ў Полашчу; узнагарода прысуджана пасмертна), заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Імя А. К. Глебава носіць Мінскі дзяржаўны мастацкі каледж.

■ 25 сакавіка 1939 года — дзень нараджэння Мар’яна Антонавіча Скарамблечна, беларускага музыканта, педагога, народнага майстра па вырабе народных музычных інструментаў. Творчасць Мар’яна Скарамблечна ў 2012-м занесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. У 2023 годзе адмысловец узнагароджаны медалём Франціска Скарыны.

■ 26 сакавіка 1940-га нарадзіўся Дзмітрый Яўгенавіч Зайцаў — беларускі савецкі кінаператэр, кінарэжывёр, сцэнарыст, кінапрадзюсар. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, лаўрат Дзяржаўнай прэміі СССР (за фільмы “Палеская хроніка”: “Люды на балочэ” і “Польны навальнік”), лаўрат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь.

■ 27 сакавіка 1974 года з’явіўся на свет Юлія Барысаўна Дзятко — рэжывітар па балете Вялікага тэатра Беларусі. Заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь.

■ 28 сакавіка нарадзіўся Міхал Аркадзевіч Керзін (1883—1979) — беларускі савецкі скульптар рускага паходжання. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. У 1923—1932-м выхадзіў у Віцебскім мастацкім тэхнікуме, змяніўшы на пасадзе дырэктара Марка Шагалі, які эміграваў у Парыж. Вучнікі Керзіна былі вядомыя беларускія скульптары Заір Азгур, Аляксей Глебаў, Андрэй Бембель і іншыя.

■ 28 сакавіка з’явіўся на свет Якаў Паўлавіч Науменка (1959—2012) — беларускі спявак. Народны артыст Беларусі.

Мемарыяльны комплекс "Хатынь"

Прыйдзі і пакланіся

Хатынь — сімвал страшнай трагедыі, якую перажыў беларускі народ у часы Вялікай Айчыннай вайны: 22 сакавіка 1943 года фашысцкія карнікі жыюцём спалілі і расстралілі амаль усіх жыхароў. Загінула 149 чалавек, у тым ліку 75 дзяцей. У памяць аб ахвярах фашызму ў 1969-м створаны мемарыяльны комплекс "Хатынь". Гэта месца стала сімвалам усіх вёсак Беларусі, якія былі знішчаны разам з жыхарамі падчас ліхалецця. Сёння тысячы наведвальнікаў прыходзіць сюды, каб ушанаваць памяць нявінных ахвяр той жудаснай пары. Традыцыйна ў памятных мерапрыемствах бяруць удзел вышэйшыя службовыя асобы краіны, прадстаўнікі міністрастваў і ведамстваў. Сярод іх — і дэлегацыя Міністраства культуры, дзеячы культуры і мастацтва.

НАРАДЖЭННЕ ПОДМІКА

Адным са стваральнікаў мемарыяла ў Хатыні быў Леанід Левін — архітэктар, які таксама выступіў суаўтарам многіх іншых помнікаў па ўсёй краіне, звязаных з гісторыяй Вялікай Айчыннай вайны: мемарыяльных комплексаў на месцы спаленых вёсак Шунеўка Докшыцкага раёна, шпітала 342 ў Маладзечне, лагера ў Красным Беразе, на месцах гібелі ахвяр Халакосту ў Мінску, Гарыздэ, Слуцку.

Паводле слоў Юрыя Градава, стварэнню помніка па-прыродніча конкурсу, у якім перамог праект архітэктараў Леаніда Левіна, Юрыя Градава, Валіціна Занковіча і скульптара Сяргея Селіханава. Але абарць далейшы і вёску, дзе праект мемарыяла ўсё гэты час рэалізаваны. Выбар спыніўся на Хатыні, прычым размяшчэнне вёскі здаліся ад галоўнай дарогі таксама асэнсавана ў канцэпцыі — пількі карава, на месцах гібелі ахвяр Халакосту ў Мінску, Гарыздэ, Слуцку.

СІМВАЛ ТРАГЕДЫІ

Наогул для мемарыяла ў Хатыні характэрная моцная сімвалічная нагрузка — у розныя яго элементы уквасіліся сімваліка страх, сялянскіх хат. Усе аб'екты тут сувымерныя маштабу высокай забудовы, што стварае камерную атмасферу. Пры ўзвядзенні мемарыяла былі ўжытыя ўсе сродкі мастацкай выразнасці: архітэктура, скульптура, музыка і паэзія. Але найбольшую адметнасць і незвычайнасць

комплексу надавала тое, што ён пачынаўся адразу з культурна-існаснага пункту — месца гібелі жыхароў Хатыні. Такое рашэнне падкрэслівала рантоўнасць і неадвартнасць трагедыі. А наспраўды, на месцы пахавання ахвяр, паставілі незвычайнае налмгліце — выніен новага дома, які сімвалізуе адбудову і працяг існавання краіны, што аднаўляла мірнае жыццё пасля вайны. На месцы дваццаці шасці вясковых хат былі паставілі дваццаць шэсць сімвалічных конаў са званамі, якія стваралі аб'ёмны гук. Мемарыял былі наваколныя лясы, купалам — ніякія, а званіцай — усё гэтыя дваццаць шэсць званно на месцы спаленых хат.

Юрыя Градаў адзначаў, што комплекс здаліся ў дзве часткі і адкрывалі таксама двойчы: у 1968 годзе быў створаны мемарыяльны ансамбль на месцы спаленай Хатыні, а ў 1969-м побач узніклі сімвалічныя могілкі знішчаных жыхароў Беларусі, якія ўздымалі мемарыял да агульнанацыянальнага ўзроўню. Акурат тады з'явіліся таксама і сцяны памяні, якія ўвеквечвалі трагедыю ахвяр нацысцкіх канцлагераў, і пры бірузкі з вецным агнём на месцы наветрай, што сімвалізуюць ваенныя страшы Беларусі, якія згубіла, як лічылася, кожнага чвэртага жыхара.

Сёння ўжо можна сказаць, што ў гісторыю увайшла не толькі трагедыя Хатыні, але і пасляваенны лёс мемарыяла, створанага на месцы спаленай вёскі, які адыграў значную ролю ва ўвеквечванні памяці пра

ПАБАЧЫЦЬ ГІСТОРЫЮ ЗНУРЫ

Летась у дзень 80-й гадавіны спалення вёскі ўдзельнікі цырымоніі ўшанавання ўпершыню пачыталі новую музейную экспазіцыю, якая адкрывала ў адмыслова ўзвядзеным для гэтых мэт корпусе. У аднапавярховым будынку размясціліся шэсць залаў, прысвечаных трагедыі мірнага насельніцтва Беларусі падчас нацысцкай акупацыі, — усе яны не перанасылі экспанатамі, але маюць сваю атмасферу, якая ўздзейнічае на эмоцыі наведвальнікаў. Акрамя таго, экспазіцыя багатая на аўдыявізуальныя эфекты: відэа, практыкі, гуказапісы, галаграммы, а таксама на інтэрактыўныя элементы — тачскраны, з дапамогай якіх можна азнаёміцца з інфармацыяй па канкрэтных тэмах.

Зала "Дрэва гісторыі" распавядае аб ваенных паходах і войнах на беларускай зямлі ў перыяд з Х па XX стст., якія заўжды прыносілі мірным жыхарам нашай краіны безліч бед і спусташэнняў. Наступная зона, "Пачатак вайны", раскрывае трагедыю першых дзён Вялікай Айчыннай — яна ўздымае сабой рэканструкцыю інтэр'ера гарадской кватэры, ужо закрыванай надыхолам новай буды.

Зала "Акупацыя", якая змяшчае экспазіцыю нацысцкага акупацыйнага параўду, мавасага знішчэння выніў канцлагераў, ахвяр Халакосту, а таксама гісторыі антынацысцкага супраціву. Усе памяшканні экспазіцыі звязаны між сабой сімвалічным "ручэем крывы", які працягае па падлозе, — можна заўважыць, што наведвальнікі інтуітыўна пераступаюць праз школу, якім ён раскрыты. У рэчышчы

"ручэй" — прадметы побыту ваенных часоў, што нагадваюць аб нявінных ахвярах ваеннага ліхалецця.

Зала "Спалення вёскі" гаворыць пра трагедыю больш чым дзесяці тысяч паселішчаў Беларусі, якія былі знішчаныя разам з жыхарамі: інтэр'ер з дапамогай відэаэкранаў і светлавых панэльў стварае ўражанне, быццам знаходзішся ўсярэдзіне падпаленага гурма. На адной са сцен тут змешчаны здымкі ашалелых ахвяр, а другая, якая нагадвае драўляную браму, — "прабіта" палючанымі агуліямі, што ўсклаваюцца ў карту знішчаных вёсак.

Наступная прастора, "Вечнасць", аформленая ў мінімалістычным стылі, выразае кантрастнае настроен з папярэдняй залай і заклікае да ўшанавання ахвяр, прымушаючы залучацца ад недапушчальнасці паўтарына жахаў вайны: тут на сценах змешчаны здымкі ўсіх населеных пунктаў — як спаленых дарэшты, так і адрожаных па сцяны вываленыя.

А зала "Памяць", якая змяшчае экспазіцыю, прысвечаную гісторыі зберажэння памяці спаленых вёсак — тут можна пачыць экспанатамі, якія распавядаюць аб раскрасці гэтай тэмы ў беларускай літаратуры і кінематографіе, а таксама аб гісторыі самога мемарыяла ў Хатыні ды традыцыі ўшанавання помных месцаў у нашай краіне. Тут жа размяшчаны і асабістыя рэчы ахвяр нацызму, знойдзеныя на тэрыторыі Лагойскага раёна падчас археалагічных даследаванняў у 2021 годзе. Экспазіцыя пачынае называць усе ўражанне: нездарма для наведвання ўсталяваны нават ўзрастае абмежаванне: гэта вельмі шчыра не для малодшых школьнікаў. Новы музей можна па правае лічыць удадлым дапаўненнем і своеасаблівым прагамом да ўсяго знакамітага мемарыяла.

Антон РУДАК
Фота Таціяны МАТУСЕВІЧ

Памяць у рухах, музыцы, страфе

Паказы ваенна-патрыятычнага праекта "Лінія памяці. Код вайны" працягваюцца: 19 і 20 сакавіка канцэрт-спектакль прайшоў у спартыўна-культурным цэнтры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў для 1200 навучэнцаў школ і гімназій з Брэсцкай і Віцебскай абласцей.

Прэм'ера адбылася летась у красавіку, і з той пары спектакль паказалі больш за 10 разоў падлеткам з розных рэгіёнаў Беларусі. Праект быў рэалізаваны харэаграфам-пастаноўшчыкам Волгай Наўроўкай за кошт гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у навуцы, адукацыі, ахове здароўя і культуры. У пастаноўцы ўдзельнічаюць студэнты кафедры харэаграфіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, выкладчыкі аматарскіх дзіцячых калектываў. Сінгулярны асноўны жанры эстрады — харэаграфічны, ваякальны, інструментальны і тэатральны, — аўтары змалі перадаць атмасферу жахаў таго жудаснага перыяду.

Уважана, што пастаноўка зроблена не толькі рукамі рэжысёра, але і думкамі, эмоцыямі, пластыкай нацысцкіх дзяцей. Не толькі тых, якія прафесійна вучацца ва Універсітэце культуры, але і танцоўраў, што займаюцца творчасцю ва ўсіх кутках нашай краіны, — адзначыў намеснік прэм'ер-міністра Ігар Петрышын праекта распавялі праўду пра вайну, і ключавы пасыл гучыць так: не вайне! Юныя глядачы ўспрынялі дзеянне на сцэне эмацыянальна. Гэта лічыць раз пацвердзіла, што памяць аб той трагедыі будзе вечна жыць. Кожны трыні Беларусь — у памяці і пераможнае накіраванне! Радуе, што гэты спектакль бачыць і мінчане, і малодшыя людзі з усіх абласцей.

Расследавання крмінальнай справы аб генацыдзе беларусаў падчас Вялікай Айчыннай вайны.

Як ішла праца над спектаклем распавядае старшы выкладчык кафедры харэаграфіі БДУКМ, харэаграф-пастаноўшчык праекта Волга Наўроўка:

У пастаноўцы ўдзельнічаюць 74 чалавекі — студэнты кафедры харэаграфіі, выкладчыкі нашай ВНУ, найлепшыя аматарскія калектывы краіны — два з Мінска і калектывы з Рагачова. Атрыстаў падбіраў па жанры, тэматыцы, у якой яны працуюць. І, вядома, стараліся ўзяць тых, хто можа справіцца з няпростай харэаграфіяй. Прычым так атрымаўся, што дзеці з Рагачова выконвалі частку, звязаную з гісторыяй дзіцячага канцлагера ля вёскі Красны Бераг, які гарэаграфічна блізі да іх горада. Дзякуючы падтрымцы Міністраства культуры і Міністраства адукацыі мы атрымалі магчымасць падзяліцца сваёй творчасцю з усімі абласцямі. Вядата, што вучні, якія не маюць магчымасці самастойна выбарацца ў Мінск, арганізавана прыходзілі і паглядзелі якасны спектакль, які сядзейнічае патрыятычнаму выхаванню. Яшчэ два паказы запланаваны ў красавіку.

— Важна, што пастаноўка зроблена не толькі рукамі рэжысёра, але і думкамі, эмоцыямі, пластыкай нацысцкіх дзяцей. Не толькі тых, якія прафесійна вучацца ва Універсітэце культуры, але і танцоўраў, што займаюцца творчасцю ва ўсіх кутках нашай краіны, — адзначыў намеснік прэм'ер-міністра Ігар Петрышын праекта распавялі праўду пра вайну, і ключавы пасыл гучыць так: не вайне! Юныя глядачы ўспрынялі дзеянне на сцэне эмацыянальна. Гэта лічыць раз пацвердзіла, што памяць аб той трагедыі будзе вечна жыць. Кожны трыні Беларусь — у памяці і пераможнае накіраванне! Радуе, што гэты спектакль бачыць і мінчане, і малодшыя людзі з усіх абласцей.

— Хачу звязаць сваё жыццё з Узброенымі Сіламі Рэспублікі Беларусь, а гэтым колерападару: спачатку было стаякое цёплае святло, якое рэзка змянілася на чорнае. Гэта прымусіла адчуць трывоу. Запомніць маленькі хлопчык, які чытаў вершы. Яго радкі адлікаліся згубіўшым і вельміраным спачуваннем, бо ён распавядаў у тым ліку і пра падлеткаў, якія ў той час былі найшм аднагодкамі і прынілі на сабе цяжкі ўдар гэтай катастрофы. На маё думку, гэтую пастаноўку павінен убачыць кожны: і дзіця, і дарослы.

— Дзіўна, але менавіта сродкамі танца паказана трагедыя беларускага народа. Спектакль няжка глядзець: асабліва моманты, дзе паказаны вобразы дзіцяці з канцлагера "Красны Бераг". Нават у міне, дарогата мужчыны, настаўніка — дарэзаныя падрыхтоўку, на вочы навярнулі слёзы. Нашым падлеткам патрэбны такія мерапрыемствы, бо яны распавядаюць пра новыя факты аб генацыдзе, тых жахлівых падзеях. І малым людзям карысна гэта ведаць і памятаць, бо без мінулага няма будучыні.

На думку глядачоў

Крысціна Бугаева, СШ № 7 г. Баранавічы:
— Спалабаўся пасыл гэтага мерапрыемства: беражліва захоўваў мінулае і распавядаць пра яго будучым пакаленням. Убачыла сваіх рабеснікаў на сцэне і здзіўлілася: як яны стваліліся з такой складанай задачай? Ён танец выклікаў у мяне і маё сэрцаў слёзы на вачах. Больш за ўсё ўраўзі эпизод "Красны Бераг", дзе дзеці паўсталі ў вобразы донараў крыві.

Аляксандра Панкратова, гімназія № 5 г. Баранавічы:
— Мне ўраўзі трагічнае спектакль, які перадаў усё пакуты ваеннага часу. Цяпер нам няжка ўвясць жахі, што перажылі беларусы падчас фашысцкай акупацыі, але вобразы з пастаноўкі "Лінія памяці. Код вайны" адклікалі ў маёй свядомасці. Варта рабыць такіх праектаў больш, каб паказаць і нагадаць сучаснаму пакаленню ўвесь боль таго ліхалецця.

Вадзім Барысевіч, педагог СШ № 10 г. Пінска:
— Дзіўна, але менавіта сродкамі танца паказана трагедыя беларускага народа. Спектакль няжка глядзець: асабліва моманты, дзе паказаны вобразы дзіцяці з канцлагера "Красны Бераг". Нават у міне, дарогата мужчыны, настаўніка — дарэзаныя падрыхтоўку, на вочы навярнулі слёзы. Нашым падлеткам патрэбны такія мерапрыемствы, бо яны распавядаюць пра новыя факты аб генацыдзе, тых жахлівых падзеях. І малым людзям карысна гэта ведаць і памятаць, бо без мінулага няма будучыні.

Фрагменты экспазіцыі

Удзельнікі творчай стажыроўкі ў Маладзечне

На майстар-класе ў Дошчыцах

Адна на ўсіх – радзіма

На працягу пяці дзён, з 17 па 23 сакавіка, праходзіла творчая стажыроўка кіраўнікоў замежных беларускіх непрафесійных калектываў мастацкай творчасці і кіраўнікоў грамадскіх аб'яднанняў беларусаў замежжа.

Арганізатарам выступіў Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур. Традыцыйна праводзіць такія мерапрыемствы для прадстаўнікоў беларускай дыяспары існуе з 2016 года. Селекцыя стажыроўка накіраваная на палітычнае вывучэнне традыцыйнай народнай творчасці, народных рамёстваў і промыслаў, абрадаў для далейшай папулярнасці ў краінах пражывання. Гэтым разам у Беларусь прыехала больш за 30 беларусаў замежжа з шасці краін: Арменія, Казахстан, Латвія, Узбекістан, Эстонія, Расійская Федэрацыя. Як наведвальніца дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур **Вольга Ігасюк**, вукрапрофільны “злет” праводзіла ўпершыню.

— Калі раней мы навучалі і беларускаму вакалу, і харэаграфіі, і докарэграфіюнапрыкладном мастацтву ў рамках тыднёвай стажыроўкі, то цяпер вырашылі засяродзіцца на адным кірунку, — распавядае Вольга Вітаўлеўна. — Менавіта гэтая стажыроўка была прысвечана докарэграфіюнапрыкладном мастацтву: удзельнікі наведвалі ўстановы культуры і адукацыі, дзе навучыліся беларускім традыцыйным рамёствам. Безумоўна, усе, хто прыехаў, ужо ўмеюць нешта рабіць сваімі рукамі, але каб пашырыць і паглыбіць веды, лічу, неабходныя такія мерапрыемствы.

Сярод прадстаўнікоў дэлегацыі не толькі члены творчых калектываў, але і старэйшыя грамадскія аб'яднанні. Адно з іх, Ірुकская таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага, прадсталяла старшыня **Алена Спакова**. Яна адзначыла, што на дыяспарох лічыць вельмі аздаканасць за тая вялікая якая іныя транслююць у сваіх рэгіёнах.

— Мы вырабілі для сябе шлях захавання беларускай самабытнасці, таму імкнемся да дакладнасці ў тым творах мастацтва, якія мы робім, — распавядае Алена Віктараўна. — Творчая стажыроўка для беларусаў замежжа — важны праект, бо дазваляе нам падтрымліваць і захоўваць беларускую культуру ў сваіх рэгіёнах, папулярызаваць веды пра краіну.

Ірुकская таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага існуе 28 гадоў. За гэты час членамі аб'яднання была праведзена грунтоўная праца па захаванні і актуалізацыі беларускіх скарбаў, каб яны мелі каштоўнасць не толькі для беларусаў, але і жыхароў Ірुकскай вобласці.

— Мерапрыемствы, якія мы традыцыйна праводзім, разнастайныя, — пражывае Алена Спакова. — У нас ёсць буйны міжрэгіянальны праект, фестываль “Гучы, гоман беларускі”, не так даўно дасягнуў старт форуму “Беларусы свету на Байкале”. Сёння мы накіраваны на Міжнародным фестывалі беларускай творчасці “Баган” і першым гаспадарствам “Турнеўскія прысмакі”, якія мы правядзем ад нашых пабрацімаў з Моталы.

Валікая частка праграмы першай вукрапрофільнай стажыроўкі прышлася на майстар-класы адмысловай беларускай народнай творчасці, бо толькі на практыцы можна цалкам нагурацца ў самабытную культуру і атрымаць карысныя навыкі. У першы дзень беларусы замежжа наведвалі Мінскі абласны цэнтр народнай творчасці, дзе паўдзельнічалі ў класе па вышыванні, лозапліценні і пляценні пасую.

Насычаная праграма чачала і ў рэгіёнах. Гасцей пазнаёмілі з эксперыментальным тэатрам, аплікацыяй саломкай і маладзечанскай школай вышыванкі. Набралі веды і ад майстроў па лозапліценні з народнага аматарскага калектыва “Вербачка” Палаца культуры горада Маладзечна. Разнастайныя варшоны прайшлі ў мясцовым цэнтры рамёстваў: удзельнікі стажыроўкі паспрабавалі сябе ў тэхналогіях вырабу салямяных скульптур, навукоў і “казубоў”, ліняных лялек-абразаў, у вышыванні і разьбе па дрэве.

Пазнавальным выйвіўся ўрок дошчыцкага майстра па арганізацыі прадстаўленніў беларускай батлейкі.

Важным этапам стажыроўкі стала дыялогавыя пляючка з удзелам міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча, прадстаўнікоў Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь, Апарату Упаўнаважанага па справах рэгіяні і нацыянальнасцей, дзе абмяркоўваліся перспектывы супрацоўніцтва і праблемныя пытанні.

З прывітальным словам да удзельнікоў беларускую культуру ў сваіх рэгіёнах, папулярызаваць веды пра краіну.

— Вільзны вам дзякуй, што знайшлі магчымасць прыехаць у Беларусь. Няважна, дзе мы з вамі знаходзімся ці пражываем, нас аб'ядноўвае думка аб тым, каб наша дзяржава была мірнай, спакойнай і прыязнай. Вы заўважце ў сваіх краінах пра нашу самабытную культуру, культурныя сувязі і падзеі, якія адбываюцца на беларускіх землях. Так важна ў сучасным свеце наладзіць масты культурнай дыпламатыі, па якіх пайдзе і сацыяльная сфера, і паразаумненне.

Асобная частка стажыроўкі — знаёмства з беларускай гісторыяй: ад старажытных часоў і гадоў Вількай Айчынай да дасягнутых незалежнай Беларусі. Удзельнікам прапанаваў экскурсію “Жыццёвыя шляхі” па Дошчыцкім рэгіёне з наведваннем рэшткі сядзібы Свентаржэвіч і сядзібы Дамейкаў, ляўноў і аг. Парав’янава, а таксама прэзентацыю стварэння нацыянальнай кухні. “Салодкія” вынікі беларускай харчовай промысловасці прадставілі гасцям на адной з найбуйнейшых кандытарскіх фабрык “Камунарка”.

Да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў удзельнікі наведвалі мемарыяльны комплекс “Шунёўка” і ўсклалі кветкі да цэнтральнай фігуры “Праклён фашызму”, а сёння, у дзень Хатынскай трагедыі, прадстаўнікі беларусаў замежжа наведвалі мемарыяльны комплекс “Хатынь”.

Завяршылася творчая стажыроўка практычнай праграмай “Захоўваем традыцыі, стварам будучыню” факкультэта эстэтычнай адукацыі Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М. Танка. У яе ўвайшлі экскурсіюнапрыкладном “Мінулае ў сучасным. Гістарычны і народны беларускі касцюм”, а таксама майстар-класы па кераміцы, саломяпліценні і вырабе беларускай ліляк-абразаў.

Наступная профільная стажыроўка кіраўнікоў замежных беларускіх непрафесійных калектываў мастацкай творчасці і кіраўнікоў грамадскіх аб'яднанняў беларусаў замежжа пройдзе ў верасні і будзе прысвечана вакальнаму і харавому мастацтву.

Югенія ГАБЕЦ
Фота аўтара і з архіва
Цэнтра нацыянальных культур

Уражанні ўдзельнікаў

Надзея Мудрык, Стэрлігамак, Расійская Федэрацыя

— Я працую выкладчыкам дызайну і разам са студэнтамі далаюча сучасны дызайн да нароўнага промыслу, таму сударанаюся з беларускім джарэграфіюнапрыкладном мастацтвам. Але часта, калі самастойна шукаю інфармацыю, сутыкаюся з тым, што няма сістэматызаванай, шмат недакладных фактаў, праз якія даводзіцца доўга шукаць першакрыніцы. На гэтай стажыроўцы ў мяне ўнікальная магчымасць навучыцца ад самых майстроў, папрабаванай дасведчана пра этнічныя элементы. З усіх практычных класавых мне больш да душы тэксільны, бо ў Башкіры мы шмат працуем з лямчона. Ужо нагніхліся, каб перадаць веды сваім студэнтам.

Ірына Серухіна, Украіна, Расійская Федэрацыя

— Я на стажыроўцы ўпершыню і лічу, што мне панашчавала! Раней звалася — многа ўмею, але пераніць тэхналогію ад сапраўднага майстра вельмі карысна, каб рабіць усё правільна. Таму ўдзячна ўсім рукдзельнікам за іх працаўдзельніцтва і дабразьлічывасць. Уражанні ад стажыроўкі неўмоўнаыя.

Наталія Юда, Курган, Расійская Федэрацыя

— У Беларусь наша дэлегацыя прыехала ўпершыню. Мы ў поўным захваленні ад стажыроўкі: убіраем кожнае дзеянне, назапашваем вопыт. Ужо з'явілася шмат ідэй, як укараніць гэтыя веды ў свае праграмы навування. Больш за ўсё мне запамініліся майстар-класы па вырабе лялек і лозапліценні, хопя яно і складанае; у працэсе адчуваеш, што трэба ўкладваць душу ў працу. Удзячнай майстрам і арганізатарам за магчымасць трапіць сюды.

Культпаход... у краму

Як тавары на паліцах супермаркетай і абстаноўка гандлёвых цэнтрав могуць уплываць на развіццё асобы ды адчуванне нацыянальнай ідэнтычнасці? Наўпрост. Гэта пацвярджае ўвага, якая надаецца побыту і вытворчасці ў Канцэпцыі развіцця нацыянальнай культурнай прасторы ва ўсіх сферах жыцця грамадства на 2024—2026 гады.

Дакумент быў заверджаны ў снежні. Што зроблена з той пары і як укараняюцца новыя заддхы? Заірнім у гандлёвыя цэнтры, якія звычайна сустракаюць нас музыкая. Дарэчы, Канцэпцыя развіцця нацыянальнай культурнай прасторы прапануе арганізацыю гучання айчынных твораў у гандлёвых аб'ектах і ўстановах грамадскага харчавання. Але пакуль што беларускія кампазіцыі — рэдкасць у крамах. Чаму?

Лагічна, што ўсё ў гандлёвых кампаній працуе на павышэнне прабытку. Таму і музыка мусіць стварыць належны настрой для пакупак. Найбольш пасуюць да гэтага запісы, якія наведвальнікам нават не ўспомніць, калі выйдзе з крамы: лаўндж, плаўны джаз, лёгкія інструментальныя кампазіцыі, аднаістаніяны поп-трэкі на замежных мовах.

Да таго ж аўдыяфармленне крам удалаінікі іярэдка дэларуіць адмысловаым сэрвісам. Гэтыя пасрэднікі прапануюць гатовую базу фонавай музыкі, заключаючы неабходныя пагадненні і робяць прадудзельніцтва законам грашовыя адлічэнні. Між іншым, заданыя сэрвісы ў сваіх прэзентацыях павялічваюць, што каталогі змяняюць “кантант ад найбуйнейшых расійскіх і замежных лейблэў”. Сарод міленіяў аўдыязапісу адшукаць беларускі амаль немагчыма. Айчыныны ліст-ліст абмяжоўваецца парай-тройкай твораў “Песняроў” і “Сяброў”.

ПАД ГУКІ КОЛАВАЙ ЛІРЫ

Наведвальнікі гандлёвых цэнтрав прывычаліся сумяшчаць пакупкі з забавамі. Кампанія даўно ўсвядоміла патрэбу публікі ў відэаішоў, таму перыядычна дзідзіць у крамах анімацыйныя праграмы, квэсты, майстар-класы. Аднак гэтыя імпрэзы

скіраваны толькі на стымуляванне продажай і павелічэнне пакупніцкай лаяльнасці.

Увачыць культурную акцыю з нацыянальным напуаненнем у гандлёвых цэнтрах мала калі пашчасіць. Пэўна, удалаінікі маркуюць, што родныя матывы ў абстаноўцы брэндывых крам недаручныя.

Іначай справа ідзе ў гандлёвым цэнтры “Сталіца”. Гэта бадай адзіны палобны аб'ект, дзе традыцыйна праводзіць імпрэзы да дзяржаўных і народных свят. Напрыклад, ідаўна тут адзначаў Дзень абароны Айчыны. Пакупнікі могуць пачыць у атрыманне не толькі эстэрычных зорах. Нярэдка на імпрэвазаванай сцэне выступае творчая моладзь.

НЕ ХЛЕБАМ АДЗІНЫМ

Першы нацыянальны гандлёвы дом, што надаўна адкрыўся ў Мінску, можна лічыць яшчэ адным прыкладам, як сумяшціць гандаль з культурнай і яе шырокім разуменні. Рэй вы-

Выстава лельчыцкіх лялек у Першым нацыянальным гандлёвым доме

дзе паўднёва-ўсходні рэгіён Беларусі. У павільёне “Гомельшчына стваральная” албавоюцца прэзентацыі розных раёнаў вобласці. Карэспандэнту “К” пашчасіцца трапіць на мабільную выставу Лельчыцкага краю.

Прадстаўнікі палескай зямлі паказвалі не толькі гаспадарчыя набыткі. Частка экспазіцыі прысвечана нематэрыяльнай культурнай спадчыне. Наведвальнікі могуць дасказа пра мясцовыя песенны стыль, традыцыю пакланення каменным крыжам у вёсках Давілевічах і Баравое, абрад гучання вясыні “Чырачка” ў аграпраду Тонеж і культуру ляснаго боршчыва.

Дарэчы, апошні элемент унесены ў Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны UNESCO. Таксама ў павільёне ёсць куток прысвечаны знакамтам Урадніцку Тонежа — Міхаілу Дрынеўскаму, харавому дырыжору, народнаму артысту БССР. Варта ўвачыць і дасягненні майстроў-рамеснікаў: плешняцы з саломы вырабы, бісерныя ўпрыгажэнні, стылізаваныя пап і іншаземныя, выкладаныя толькі паблжыўна ўмешчу. Дзіўна выглядаюць і ярлыкі з назвамі “Гарвард”, “Оксфард”, “Версаль” на мэблі мясцовай вытворчасці. Гэтыя крэслы і сталы зроблены з тутэйшай драўніны і ў італьянскіх маюць ніякіх адсылак да італьянскіх італьянскіх традыцый.

СПАДЧЫНА НА УПАКОЎЦЫ

Канцэпцыя развіцця нацыянальнай культурнай прасторы ўтрымлівае і такія пункты, які стымуляванне вытворчасці тавараў з выкарыстаннем беларускай культурнай сімволікі, стварэнне марак і брандаў з улікам мясцовых культурных асаблівасцей, скарачэнне замежных слоў у назвах гандлёвых марак.

У гэтым напрамку асабліва прасунуліся кандытарскія фабрыкі. На паліцах можна ашукаць наборы шакаладу “Случкіцы пасясы” і “Беларускія строі”. На падарунках скрынчалках цукерак і зэфіру красуюцца арнаменты, стылізаваныя вышыванкі, малюнкы нашых слаўнастасей. Акрамя таго, прывабіліся таварам дэкарацыя напісы кіштату “Прытанне з Беларусі” або “З Беларусі з любоўю” на ўпакоўках.

Не могуць не дачыць слых назвы “Панараш-кветка”, “Пашалункі-падарункі”, “Паўлінка”. Айчыныны салодкі пахачуці лічыцца і не найліпшым сувенірам для замежнікаў, бо вылучаюцца не толькі якасцю і смакам, але і выдатнай падачай.

Нямала прадуктаў з акулгантам на роднае можна знайсці ў бакалейных

аддзелах. Вытворцы мукі і паўфабрыкатаў для выпечкі ў афармленні ўпаковок і паборы назваў звартаюцца да вобразаў класіцывых родзічаў, бацькоўскай хаты, дайнага гаспадару. Пагадзіцца: аладак, смачнейшых за бабуліны, не бывае! А пазітыўнасць асацыяцыі, між іншым, лічыцца абавязковай рысай якаснага брэндыва.

Безумоўна, беларускія прадукты харчавання і ў нашай краіне, і за мяжою асашыроўча з выдатнай якасцю, натуральнасцю. Таму нашыянальная акулгантыва гандлёвай маркі, якія падкрэслваюць паходжанне, гуляюць толькі на карысць бізнесу.

І ўсё ж нямала на паліцах крам айчынных тавараў з замежнымі назвамі. У тым, што вытворцы маркі на звартаюцца да італьянскіх матываў, а кандытары — да французскіх, хопя б прасоветскага логіка. А вось беларускія варшынне і малочная прадукцыя, стылізаваныя пап і іншаземныя, выкладаныя толькі паблжыўна ўмешчу. Дзіўна выглядаюць і ярлыкі з назвамі “Гарвард”, “Оксфард”, “Версаль” на мэблі мясцовай вытворчасці. Гэтыя крэслы і сталы зроблены з тутэйшай драўніны і ў італьянскіх маюць ніякіх адсылак да італьянскіх італьянскіх традыцый.

На жаль, пераважаюць большасць тавараў на паліцах супермаркетай бракуе інфармацыі па-беларуску. Канцэпцыя развіцця нацыянальнай культурнай прасторы сярод іншага прадудзельніцтва меры па забеспячэнні беларускай культурнай сімволікі, стварэнне марак і брандаў з улікам мясцовых культурных асаблівасцей, скарачэнне замежных слоў у назвах гандлёвых марак.

У гэтым напрамку асабліва прасунуліся кандытарскія фабрыкі. На паліцах можна ашукаць наборы шакаладу “Случкіцы пасясы” і “Беларускія строі”. На падарунках скрынчалках цукерак і зэфіру красуюцца арнаменты, стылізаваныя вышыванкі, малюнкы нашых слаўнастасей. Акрамя таго, прывабіліся таварам дэкарацыя напісы кіштату “Прытанне з Беларусі” або “З Беларусі з любоўю” на ўпакоўках.

Не могуць не дачыць слых назвы “Панараш-кветка”, “Пашалункі-падарункі”, “Паўлінка”. Айчыныны салодкі пахачуці лічыцца і не найліпшым сувенірам для замежнікаў, бо вылучаюцца не толькі якасцю і смакам, але і выдатнай падачай.

Нямала прадуктаў з акулгантам на роднае можна знайсці ў бакалейных

Канцэрт студэнтаў БДУКМ у гандлёвым цэнтры “Сталіца”

Даніл ШЫЙКА
Фота аўтара

Сцены са спектакля "Жаніцба" Магілёўскага драмтэатра

Кантактуем!

Да Міжнароднага дня тэатра 27 сакавіка многія творчыя калектывы рыхтуюць прэмеры. І нават фестывалі! Буйныя тэатральныя форумы, скіраваныя на моладзь і дзятву, адначасова пройдуць у Магілёве і Мінску.

У горадзе над Дняпром 20 сакавіка адкрыўся XVII Міжнародны маладзёжны тэатральны форум "М. @т. кантакт", які называе пераможцаў акурат 27-га. Сэрэбраныя маскі атрымаюць усе 24 спектаклі 23-х тэатраў з Арменіі, Балгарыі, Казахстану, Кыргызстана, Расіі і, зразумела, Беларусі. Залатую ж маску атрымаюць толькі тры спектаклі, прызнаныя найлепшымі: на версіі прафесійнага журы на чале з Віктарам Шрайманам — расійскі і ізраільскі рэжысёрам, акцёрам, педагогам, крытыкам, аўтарам знакамітага падручніка "Дзейны аналіз п'есы" і іншых дапаможнікаў; на версіі маладзёжнага журы, у складзе якога — будучыя выпускнікі тэатразнаўчага факультэта ГПТСа; на версіі публікі, якая прагаласуе за прыз глядацкіх сімпатый.

Асаблівай сёлетняга форуму некалькі, — гаворыць дырэктар Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра Ірына Бялякова. — Упершыню ён будзе ўтрымліваць спектаклі не толькі для дарослых, але і для дзяцей, для сямейнага прагляду. Упершыню выйдзе за межы нашага горада, ахапіўшы таксама Бялынічы.

Надзея БУНЦЭВІЧ. Фота з архіва тэатра

Культурную сталіцу Беларусі — 2024, і Бабруйск, дзе кожную другую восень ладзіць Рэспубліканскі фестываль нацыянальнай драматургіі, які сёлета будзе дзевятым па ліку. Упершыню праграма дапоўнена начным паказам конкурснага спектакля — "Вій". Упершыню прагляд эксперыментальных фрагментаў, пастаўленых маладымі расійскімі рэжысёрамі ў рамках творчай лабараторыі, будзе адкрытым — па квітках. Упершыню пачне форум акрыецца перасоўнай выстава, падрыхтаваная Беларускім дзяржаўным музеем гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Плануем пазнаміць з гэтай экспазіцыяй усе калектывы, што да нас прыедуць. Таксама яе змогуць бясплатна наведаць нашы гледачы — па квітках на фестывальныя спектаклі. Упершыню да нас прыедуць восем калектываў, якія ў нашым форуме раней не ўдзельнічалі. А з Арменіі будуць адразу тры пастаноўкі двух тэатраў.

Яшчэ адна асаблівасць — гоголеўскі лейтматыў. Па-першае, спектаклі па творах Гоголя абрамяюць увесь форум: той пачынаецца "Жаніцбай", а завяршаецца "Тарасам Бульбам". Па-другое, Гоголь прысутнічае і ў іншых дні, а ў спектаклі Гомельскага абласнога драмтэатра "Нос маёра Кавалёва" нават выходзіць на сцэну.

Акурат у дзень 215-й гоголеўскай гадавіны, 20 сакавіка, Магілёўскі абласны драмтэатр адкрыў форум спектаклем "Жаніцба". Фантасмагорыя" у пастаноўцы запрошанага

рэжысёра Сяргея Фядотава, стваральніка і мастацкага кіраўніка Пермскага тэатра "Ля Моста".

Мастак-пастаноўшчык Міхаіл Лашчыц выканаў усе патрабаваны рэжысёра, які кожную новую сваю працу робіць варыяцыяй на ранейшую. Аднайменны спектакль пермаюць, з якога тэатр "Ля Моста" і пачынаўся ў 1992-м, дагэтуль захаўваецца ў іх рэпертуары: у снежні 2022-га паказвалі яго ў РТБД на гастролях. Сцэнаграфія, якая амаль заўсёды ў фядотаўскіх работах, набліжана да рэальнага ўвасаблення побыту першай паловы — сярэдзіны XIX стагоддзя, дзе кожная дэталі адпавядае таму часу, а на сцэне ў прычымках вісіць карціна Паўла Фядотава "Свежы кавалер". Але гледачы выкарыстоўваюцца сапраўдныя. Яны абедна на калянах і схільныя верхнія абрысы сяцен нагаваюць да пачатку спектакля пра магчымую фантасмагорыю.

Тая пачынаецца літаральна з першага такта і вытрымліваецца да нечаганага, пры захаванні тэксту п'есы, фіналу. Але гледачы зацікаўлены не толькі тым, праз якія рэальныя фокусы ладзіцца гэтыя "Д'ябальскія Бюльба", але і тым, што адбываецца між персанажамі. Не засумуюць і тыя, хто бачыў гэты спектакль "у арыгінале" — выкананні акцёраў з Пярмі, бо размеркаванне роляў сярод магілёўскіх артыстаў значна змяніла расстаноўку сіл.

Падкадэсін (Павел Зароўскі) выглядае не закарэалена халасцямко, якому цяжка ўстаць з канапы, а зусім маладым хлопцам — вельмі інтэлігентным, пазытычна настроеным: ён проста баіцца рызыкаваць, яму папраўдзе рана быць адказным сям'янінам. Дый Агаф'я Ціхануанна (Марыя Рудакоча), якую ў гэтай версіі рэжысёр зрабіў амаль дурнішай, яму відавочна не падыходзіць. Трое іншых жанчін у намалюваным сатырычна, паралійна, шаржыравана: не людзі, а маскі. І "гуле" ўсім імі Качкароў, прыпацнёны гэтым Мексіфеофелем. Бліскаучая творчая праца Аляксандра Кулішова! Дарчына, на кожную ролю тут па два-тры складлы артыстаў, таму шпгорз спектакль будзе зусім іншым. Трэба глядзець!

Надзея БУНЦЭВІЧ. Фота з архіва тэатра

VII Мінскі міжнародны дзіцячы тэатральны форум "Крокі" пройдзе 24—27 сакавіка ў сталіцы. Ён зойгра больш як паўтары сотні ўдзельнікаў з Малдова, Расіі, Узбекістана і, вядома, Беларусі. Цягам чатырох дзён будуць паказаны дзевяць спектакляў, албудушы майстар-класы, творчыя сустрэчы, крутыя столы, прысвечаныя тэатральнай педагогіцы і працы з дзецьмі.

Фестываль ладзіцца раз у два гады, — распавядае прадстаўніц дырэктры форуму Людміла Семіон. — Сёлета ў нас больш за межы нашай краіны, прыездзе калектываў з Уладзіславоўска, Маскоўскага транспартнага кампанія не толькі ўзяла на сябе перавозкі, але і прапозіць практ падтрымкі дзіцячага і сямейнага чытання; у спецыяльнай аддзеленай зоне дзеці змогуць пагартаць, пачытаць і нават атрымаць у падарунак нядаўна выдзеленыя кнігі з твораў рускай класікі. Калектывы з Малдова мінулы разам не змог прыехаць, таму паказваў свой спектакль анлайн, а сёлета мы ўбачым яго "жывым". Як заўважылі, для гэтай прагудзельна багатая экскурсіўная праграма, у тым ліку наведанне халадакамбіната, што знаходзіцца непасрэдна ад Мінскага гарадскога Палаца культуры, дзе пройдуць усе мерапрыемствы. У фазе адкрыцця выстава дзіцяча-юнацкіх мастацкіх работ, выступіць юныя музыканты. А ў спектаклях, які мы заўважым, часцічым прысутнічаюць дзіцькі. Гэта адна з тэматычных сучаснасці. Таму мы вырашылі прывесці выкарыстанню іллек у дзіцячых тэатральных калектывах асобны майстар-клас, тым больш 21 сакавіка — Міжнародны дзень тэатра іллек. І вельмі ўдзячна такім медыйным персонам, як Вера Палківа і Дзмітрый Карась, што пагадзіліся быць вядучымі цырымоніі адкрыцця і закрыцця форуму.

Удзельнікі адбору на дзіцячы конкурс

Як трапіць у Віцебск?

Адборы на дзіцячы і дарослыя конкурсы "Славянскага базару ў Віцебску" завяршыліся 16 сакавіка. Беларусь на міжнародным форуме будзе прадстаўляць 14-гадовае Злата Ярашвіч з Пастушычына і першакласніца БДКМ Аляксандра Носаль з Баранавічаў.

налепшыя якасці. На жаль, пакуль у многіх выступленнях альбо выканаўца не дацягваў да песні, альбо песня была не конкурснай, а канцэртнай. Таму ў першым туры я ніводнаму з удзельнікаў не паставіла 10 балаў.

Максім Расоха, мастацкі кіраўнік і галоўны дырэктар Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі іма М. Фінберг, намеснік старшын журы дзіцячага адбору:

Алег Епісеенкаў, кампазітар і выканаўца, дацэнт кафедры мастацтваў эстрады Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, старшыня журы дарослага адбору:

Анастасія Малашкевіч (Малашкевіч), лаўрэат міжнароднага конкурсу, салістка оперы Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра Беларусі, член журы дарослага адбору:

Спаборніцтва паміж найлепшымі вакалістамі краіны праходзілі ў сёлетняй культурнай сталіцы Беларусі — Бялынічах. Кожнае дзень выконвала беларускамоўную кампазіцыю айчынаў аўтараў і песню на выбар, а дарослыя — два тэмы: славянскі і сусветны. У абедзвюх групах было па 10 прэтэндэнтаў. Журы выказвала меркаванне моўчы, праз выстаўленую колькасць балаў. З просьбай агучыць уражанні мы звярнуліся да некаторых суддзяў.

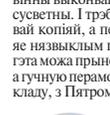
Алена Атрашкевіч, старшыня Беларускага саюза кампазітараў, старшыня камісіі "Мастацтва эстрады (спевы)" Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў, старшыня журы дзіцячага адбору:

— Менавіта з нашым аркестрам юныя канкурсанты будуць выконваць на "Славянскім базару ў Віцебску" песню па выбары — часцей за ўсё гэта сусветны хіт. Традыцыя была закладзена летась, і яна захавецца. Як паказала практыка, выступленне з аркестрам можа стаць дадатковым стымулам для удзельнікаў і выдатнай магчымасцю больш аб'ектыўна ацаніць іх здольнасці і перспектывы. Дарчына, выкананне сусветных хітоў удавалася канкурсантам лепш. Часам унікала ўражанне, быццам гэты нейкае іншае дзіця спявае — не тое, якое толькі што выконвала беларускамоўнае кампазіцыю. І вычэрба звярнуць увагу на дзіцькі, бо ў некаторых выпадках не было чутна ніводнага слова, асабліва ў беларускіх песнях.

Андрэй Саўрышкі, мастацкі кіраўнік Акадэмічнага хору Нацыянальнага дзяржаўнага тэатральнага кампаніі, дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, член журы дзіцячага адбору:

— Я атрымаў сапраўднае задавальненне. З вакальнага пункту гледжання ўсе дзеці добра падрыхтаваны, валодаюць рознымі вакальнымі тэхнікамі. Ранняя музыка адукацыя, якая ця-

Віталь Кульбакоў, галоўны дырэктар Прызідэнтскага аркестра Беларусі, намеснік старшын журы дарослага адбору:

— Прызнацца, я чакаў большага. Але мы абралі найлепшае выкананне,

што бачна нават па вялікай розніцы ў колькасці балаў з астатнімі удзельнікамі: Аляксандра Носаль сапраўды перспектывная і да ліпеня яшчэ дабяры майстэрства. Што тычыцца іншых, то амаль ва ўсіх аказалася не вельмі чыстае інтанацыя. Песням не хапала разнастайнасці, унутранага развіцця, кульмінацыі. Гэта ж не канцэрт-рэалізац, у музыцы павінна шпосыць адбывацца! Асабліва калі гэта славянскі хіт, які выконваецца ў першы конкурсны дзень і які мусіць адрэзу "стрэліць", аказаць увагу на артыста. Хацеў бы жакаваць далейшым прэтэндэнтам цікавіцца адборамі на "Славянскі базар" у іншых краінах, каб разумець, хто твой сапернік і як яго можна перамагчы, прапанаваўшы шпосыць адметнае.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Першы з найлепшых

Слова пра Генрыка Жукоўскага

Імя гэтага віртуоза акарвальнай партрэтнай мініяцюры, ураджэнца Беларусі, калі і вядома сёння не радзіме, то адзінак. Нама пэўнасці, што ў нашых музеях або ў прыватных зборах знойдзецца хоць адна праца мастака. Вельмі мала мы ведаем і пра самога Жукоўскага (1813? – 1841?). Прышоў час прызняць завесу таямніцасці.

Мастацтвазнаўца Леанід Дробаў у кнізе “Живопись Белоруссии XIX – начала XX в.” (1974 г.) змясціў кароткую нататку пра творчу. “Ціжкім быў жыццёвы шлях мастака. Нарадзіўся Г. Жукоўскі ў збяднелай дваранскай сям’і ў Гіменскім павяце Мінскай губерні. Рана страціў бацькоў, якія не пакінулі ніякай спадчыны. З 15 гадоў вымушаны быў зарабляць не толькі на сваё існаванне, але і на ўтрыманне малодшай сястры. Усё ж Жукоўскі паспяхова скончыў гімназію і паступіў у Віленскую школу жыўпісу. Пасля завяршэння вучобы жыў у Вільні, пісаў побытавыя мініяцюры і пейзажы. Аб якасці гэтых прац можна меркаваць па словах яго сучасніка, мастака і мастацтвазнаўца В. Смакоўскага. Апошні пісаў: «Роўнага яму ў гэтай галіне не было. І смела можна сцвярджаць, што яго працы цалкам маглі спаборнічаць з творами найлепшых замежных майстроў. У мініяцюрах ён заўсёды заховаў павабенства і ўсё неабходнае ўмовы жывання. Малюнак і каларыт у яго працах не выклікалі дакоры. Колькі я ў гледзю ў гэтых працах, усё не мог наглядзецца». Трэба спадзявацца, што далейшыя пошукі дазволіць больш ёмка аднавіць творчы вобраз Жукоўскага”.

Мінула паўстагоддзя, але надзеі спадара Дробава не спрадзіліся. Давяшце ж паспрабуем даць да вядомага твора, што тады, у 1974-м, выпала з кадра, і тое, што удалося адшукаць пазней.

Партрэт невядомай, 1830-31

Караль Ліпінскі, літаграфія, 1830-31

ВЕРСІІ І ПРАЦА НАД ПАМЫЛКАМІ

Напачатку падкарктуем тэкст самога Леаніда Дробава. Аўтар “некарагога” Вінцэнт Смакоўскі не казаў, што Жукоўскі страціў бацькоў: пэўныя жыццёвыя калізій прывялі іх да страты маёмткі, таму сыну асабліва нічым дапамагчы яны не маглі. Але ж у гімназію ён трапіў. Вучыўся Генрык паясьнова і нават чытаў Віліні. Іншымі словамі, творца не быў сірачой і апекаваўся вялікай сям’ёй.

РАДАВОД. СПРОБА АДНАЎЛЕННЯ

Адштурнукоўваючыся ад гэтых звестак, а таксама ад прамільтунгаў у Сешце інфармацыі, што мастак нарадзіўся ў Кураньскай парафіі Вілейскага павета, паспрабуем пайсці далей і раскрыць некаторыя радаводныя таямніцы Жукоўскага. У 2020 годзе Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі выдаў чарговы том “Гербоўніка беларускай шляхты”, у якім былі прадставлены доказы шляхецкай годнасці трынаццяхі родаў Жукоўскіх. Сярод іх нашу ўвагу прыцягнулі Контвіц-Жукоўскія герба “Ястрабец”. Калі верыць падзеленым звесткам, то гэтыя Жукоўскія жылі на Слоніміччыне ўжо ў 1602 годзе. Патрыярхам, сын доўжыў Крыштаф, сын слонімскага чашніка, падзеі пісар гродскі лонісмік. Крыштаф меў сную Яна, Андрэя і дачку Ефрасіну, якая ўзяла шлюб з нейкім Манюшкам. Юзаф, меркавана дзед мастака, быў малодшым сынам Яна. Звесткі пра дзед вельмі спілня, толькі і вядома, што нарадзіўся ў 1739-м і быў жанаты з Багумілай Аляхновіч. Крыху больш вядома пра імяверных бацькоў Генрыка. Францішк Жукоўскі ахрышчаны ў 1778 годзе ў Слоніміскім касцёле. Віленскі ўніверсітэт скончыў са ступенню доктара абодвух правоў (1802). У 1809-м Францішк перабраўся ў Вілейскі павет і асцядаў і фальварку Дзякаўшчына

Аўтапартрэт (?), 1830-31

(ля мястэчка Куранец, сёння не існуе). У 1811–1816 гг. быў пасудкам зэмска-паятовым вілейскім, у 1826–1835-х — пленітэнтнам Ігната Манюшкі. Жонкай Францішка стала дачка паручніка Прадбражскага лейб-гвардыі палка расійскіх войскаў Вікторыя Пашкоўска.

А іяпер пра цікавыя супадзенні. У гэтай сям’і нарадзіліся трое дзяцей — сын Генрык Дамінік (1813) і дзве дачкі: Ганна Яўгенія (1814) і Феліцыяна (1816). Усе яны былі ахрышчаны ў Кураньскім касцёле (не захаваўся). Далаім трохі ўласнага даробку. Феліцыяна, якая жыла ў Вільні, у 1843 годзе пайшла замуж за нейкага Яна Янкоўскага. Далейшы лёс гэтай сям’і, як і што сталася з бацькамі Жукоўскага — невядома. Як невядома, дзе і калі памёр (верагодна, на пачатку 1841 года) і быў пахаваны сам мастак. Тобок супадзенні ёсць, але пошкі працягваюцца.

А ШТО СА СПАДЧЫНАЙ?

Каб сабраць разам творчыя набыткі Жукоўскага, прывіздзеца правесці ў Сешце не адну гады, бо няма нейкага паргала, які б абгульвалі звесткі пра мастака.

Сёння вядомыя некалькі мініяцюрных партрэтаў, выкананых на сломай касты акарвальнымі фарбамі. Гэта “Аўтапартрэт” (?) (яна маладога чалавека); Ганна Кубліцкая (малодшая сястра жонкі Вінцэнта Смакоўскага); дзве выявы пананак і юнака (неідэнтыфікаваны).

Зміцер ЮРКЕВІЧ Фота з архіва

Можна меркаваць, што вядомая па фотаздымках мініяцюра Матэльдзі з Гонтэраў таксама належыць Жукоўскаму. Намалюваў ён і партрэт знакамітай віленскай балерыны Ізабэлы Горскай, якая наведвала з гастролямі Мінск і была звязана з прадстаўнікамі тэатральнага клана Кажыніч (заснавальнікі першага мінскага пастаняйнага тэатра).

Захаваўся некалькі літаграфій, якія Жукоўскі друкаваў у віленскай майстарні Мацэя Прыбыльскага: Караль Ліпінскі, знакаміты скрыпач, сябра і першы канкурэнт сусветна вядомага Паганіні; Элард Мастоўскі, маршалка шляхты віленскага павета; Аляксандр фон Трэфурт, стаці саветнік, прадстаўнік вельмі стараго і ўплывомага нямецкага роду, некаторы час жыў у Вільні; Войцех Пуслоўскі, маршалак Слонімскага павета, першы беларускі “капіталіст” (актыўна займаўся прадпрыемліўнасцю); Іван Калкашан, пачынаў службу ў якасці канцэлярыста Магілёўскага магістрата (1816), пазней быў віленскім губернскай пракурорам і ковенскім губернатарам; Ія Краўцэ.

Усе пералічаныя працы сёння захоўваюцца ў замежных музеях і бібліятэках. Час ад часу з’яўляюцца літаграфіі на аўкцыянах. Спэцыялістам, калі-небудзь творы Генрыка Жукоўскага з’явіцца і ў беларускіх зборах.

А пакуль — выказваем падзяку гісторыку Яўгену Гіленскаму за дапамогу ў пошцы архіўных звестак.

Яўген Цыбулёў

У пошцы інавацый

Сёння лічбавізацыя праікае ва ўсе сферы жыцця чалавека. І Год якасці нас чакае працу ў культурнай галіне, звязаны з інавацыйным напрамкам — дапоўненай рэальнасцю. Пра яе распавядае дырэктар кампаніі “АР Фокс” Яўген Цыбулёў.

- Больш за 50 праектаў для кампаній у розных галінах.
- Дзясяткі задаволеных кліентаў і бізнес-партнёраў.
- Стацрацыйны ваў-эфэкт пасля дэманстрацыі прадукту.

— Яўген, апішыце простымі словамі, што гэта за тэрм — дапоўненая рэальнасць, пра якую ўсё часцей гавораць? — Гэта тэхналогія, якая дазваляе інтэраваць з аб’ектамі рэальнага свету інфармацыю — тэкст, анімацыю, камп’ютарную графіку, аўдыя — тут і іяпер. Напрыклад, вы знаходзіцеся ў Егіпецкім музеі, побач грабіна фараона. Вы, вядома, хочаце захаваць момант, зрабіць сэлфі. Асканіраваўшы QR-код, наводзіце камеру тэлефона на малянію, і раптам на экране з’яўляецца прастаніт далавка мінулага. У вас будзе ваў-эфэкт! Наіскача на кнопку, і фота фотана. Вакол усё рэальсцічнае, іячч і фараон у смарт-фоне. Усё на адным здымку!

Ці азначае гэта, што падобная лічбавая тэхналогія ўжо трапіла ў сферу культуры?

— Вядома. Але гэта толькі пачатак, і дапоўненая рэальнасць будзе імкліва развівацца па ўсіх сферах, а ў культуры — асабліва. Зараз нашымі кліентамі з’яўляюцца Брэсцкая крапась-герой, Музей гісторыі горада Мінска, Праздэніцкая бібліятэка, з якой мы нідаўна прэзентавалі паліты праект “Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь у дапоўненай рэальнасці”. У нас наладжаны стратэгічныя сувязі з Цэнтральнай бібліятэкай ім Янкі Купалы, Беларускай дырэктарыяй архівам і нафотонафандарствам. У скарбонцы кампаніі ўжо з’яўляюцца пратановы і да Дня пісьменства, які сёлета пройдзе ў Івазівічах, і для Бялынічанаў — іянернацыйна-культурнай стапіцы Івазівічы. Хутка мы атчым арганізатарам ідэі. Спадзяюся, яны спадобяцца аўсам.

Для Брэсцкага абласнога краязнавачага музея плануем зрабіць 3D-мадэль шмат’якавай амфры. Займальныя факты пра яе падалім у кратэўнай форме. Ёсць цікавы праект і для Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь.

Наша філасофія — у пошцы інавацый у кожнай сферы. Мы аб’ядноўваем воб-распастроўку, маркэтынг і дапоўненую рэальнасць, каб даць кліентам не проста паслугі, а комплексныя рашэнні, якія вывядуць дзейнасць на новы ўзровень у лічбавы эпозе.

Назваеце канкрэтны прыклад выкарыстання дапоўненай рэальнасці ў галіне культуры.

— З завалычэннем! Са студэнцкай кампанія “АР Фокс” удзельнічае ў праекце “За дзень наступны ўсе зямлі”, які ладзіцца на старонках глянцавага часопіса “Мастацтва”. Ініцыятыва прымержана да 80-годдзя вызвалення Беларусі

ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Па карцінах Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў распрацоўваюць відэакантэнт, а ў інтэраем яго са спеэфектамі ў відарыс праз дапоўненую рэальнасць. Пры сканіраванні QR-кода і наведванні камеры на палатно яно ажывае. Стварэцтва непаўторны эфэкт эмацыянальнага ўяўлявання ў намаляваны сюжэты. Карціна ў такім фармаце ўспрымаецца зусім па-іншаму, незвычайна і ярка, дзюкуючы відэа- і аўдыюспрымаццям. Сінарыі ўзаемадзеяння атымізаваны для мабільных прылад. За два тыдні відэа з першым жывапісным творам было прагледжана ў Telegram-канале Міністэрства культуры больш за 2000 разоў. Усё інфармацыя захоўваецца ў нас на платформе. Іяпер мы ў пошцы генеральнага партнёра праекта, якому хочам паднесці ў дар 12 жытых карцін, надрукаваных на палатне. Праэзентацыйныя работы з дапоўненай рэальнасцю сумесна з рэдакцыяйна-выдавецкай установай “Культура і мастацтва” плануем у Праздэніцкай бібліятэцы. Міркуем і шырочае асвятленне ў СМІ.

— Зразумела, што мы жывём у эпоху лічбавых тэхналогій, у кожнага на тэлефоне больш за дзясяткі праграм, якія дазваляюць карыстацца рознымі паслугамі — здымаць плашчы, складаць дыеты... Ці не згубіла ваш даятатка сярод мноства іншых?

— У тым і справа, што для нашай тэхналогіі не трэба ўсталяваць праграммы. Гэта змяняе бар’ер уваходжання і палічыла карыстальніцкі досвед. Дапоўненую рэальнасць можна запустыць праз воб-браўзэры, што спрыяе яе ўжыванню іакрым колам населенніцтва, уключаныя людзей з абмежаваным доступам да мабільных праграм. Да таго ж можна кіраваць далёзнай аб узаемадзеянні карыстальнікаў з кантэнтам. Усё гэта дазваляе аналізаваць эфэктывнасць прадукту і прымаць абрунтаваныя рашэнні, каб палыпшаць розныя стратэгіі праасоўвання.

— Ваш каманда — гэта... — Сілаў маладосці, вопыту і кратэўнага тэма, слухач, аналізавальца. Мы не проста ствараем прадукты і паслугі, мы ўвабачаем ідэі. Ганарымся, што кожны наш праект — магчымасць удзельнічаць у ўнікальных канцэпцыях і зрабіць іх даступнымі для кліентаў.

Аляксей ХАВАНСКІ Фота з архіва тэрач

Афіша з 22 па 29 сакавіка

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава “Уладзімір Кокуш. Жываніс”. Да 24 сакавіка.
- Выстава “Ачышчаецца сэрца маё, ідучы па Чыстай стэ” Да 24 сакавіка.
- Выстава “Мастацтвам — 83 Афішы і фотаздымкі”, прысвечаная юбілею Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Да 24 сакавіка.
- Выстава “Мастацтва любіць жыццё. Dolce Vita”. Да 1 красавіка.
- Экспазіцыя “Беларуская скульптура XVII–XVIII стст”, на якой прадставлена больш за 80 помнікаў каларнай дрэўнагай скульптуры і рэзбы, створаных у першай палове XVII — канцы XVIII ст., з фонду музея. Выставачны корпус, вул. Карла Маркса, 24. Да 1 красавіка.
- Выстава “Ракурсы творчасці: зямля, вада, неба” народнага мастака Беларусі, майстра прыкладнага мастацтва, гатэральнага жывапісца, мастацтвазнаўца і таленавитага педагога Паўла Васільевіча Масленікава (1914–1995), прысвечаная 110-годдзю з дня нараджэння твора. Да 21 красавіка.
- Экскурсіі: “Самыя-самыя... (6+)”, “Якога колеру з’ма?” (6+), “Казі Усходу” (10+), “Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+), “Партрэты аўдыі мінскага галасаванні”. (10+), “Пашы мой каханні” (16+), “Яныя партрэты” (16+), “Мінск у музеі” (16+). Правадзяцца заўсёды.

№11 100370771

- Музей “ДОБРАХОВЧАЙ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І-ІІ ПАЛОВО ІХ СІ”
- г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3677796, 8 017 3588878.
- Выстава графічнага партрэта XIX стагоддзя “Полна” з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Да 15 мая.
- Пастаянныя экспазіцыі.
- Брэйн-рынг “Эрудыцыя. Упэўненасць. Паспех”. У гульні могуць прыняць удзел любыя арганізаваныя групы.
- Квэз “Плошчы Мінскага”.
- Экскурсіі “Інтэр’ер мінскай сям’і”.
- Папярэдні запіс: Правадзіцца заўсёды.
- Экскурсіі “Шлях мастака Валенція Банковіча”.
- Папярэдні запіс: Правадзіцца заўсёды.
- Экскурсіі “Сядзіны партрэт”. Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.

№11 100370771

- Музей БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
- Мінскі р-н, Астравіцкая-Пародскай ст. в. Акаліца, вул. Іванова-Радзіка, 176, тэл.: 8 017 5074468
- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава работ вядомага народнага майстра, рэзбара па дрэве, жывапісца, графіка Апанасія Олараўчына Пулко (1893–1984) “Я Беларусь”. Да 28 красавіка.
- Батлечныя спектаклі. Правадзіцца заўсёды.
- Выстава з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.
- Майстар-клас “Саломаліччэнне”. Правадзіцца заўсёды.
- Майстар-клас “Лялька-мотанка”. Правадзіцца заўсёды.
- Майстар-клас “Кіацтва”. Правадзіцца заўсёды.

№11 100370771

- Музей В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ У МАТІЛЕВЕ
- г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800
- Пастаянныя экспазіцыі.
- Art-lectorium “Зразумелае мастацтва”. Правадзіцца заўсёды.
- Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

№11 100370771

МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7, тэл.: 8 0222 656604 (каса), сайт: mdrama.by

- XVII Міжнародны маладзёжны тэатральны форум "M.@RT.KAN.TAKT":
 - "Умут" ("Надзея") (12+). 22 сакавіка ў 17.30.
 - "Апавадданы цынік" (16+). 22 сакавіка ў 19.00.
 - "Прыгоды Тома Соера" (12+). 23 сакавіка ў 13.00.
 - "Пётр I – жыццё і дзеянні" (12+). 23 сакавіка ў 15.30.
 - Творчая сустрэча з заслужанай артысткай Расійскай Федэрацыі Ганнай Бальшовай (12+). 23 сакавіка ў 17.00.
 - "Смердзякоў" (18+). 23 сакавіка ў 19.30.
 - "Нос маёра Кавалёва" (12+). 23 сакавіка ў 20.30.
 - Монаспектакль Алены Барзовой
 - "У разрыве аблокаў" (12+). 24 сакавіка ў 13.00.
 - "Твардоўскі: Васіль Цёркін. Книга пра байцаў" (12+). 24 сакавіка ў 15.00.
 - "Сон у летнюю ноч" (16+). 24 сакавіка ў 16.30.
 - "Нагаткі юнага ўрача" (18+). 24 сакавіка ў 19.30.
 - "Чароўныя казкі" (6+). 25 сакавіка ў 14.00.
 - "Кошт задавальнення" (16+). 25 сакавіка ў 16.30.
 - "Мяцеліца" (12+). 25 сакавіка ў 18.00.
 - "Букоўскі" (12+). 25 сакавіка ў 18.30.
 - "Людзі. Звары. Абставіны" (18+). 25 сакавіка ў 19.30.
 - "Несцерка" (12+). 26 сакавіка ў 18.00.
 - "Вій" (12+). 26 сакавіка ў 19.00, 23.00.
 - "Дзесяць дзён у адкрытым моры без ежы і вады" (12+). 27 сакавіка ў 13.00.
 - "Проста дзіўная дурніца" (18+). 27 сакавіка ў 14.30.
 - "Тарас Бульба" (18+). 27 сакавіка ў 17.00.
 - Гастролі "Каляда-тэатра":
 - Камедыя ў 1 дзеі "Скрыпка, бубен і прас" (18+). 28 сакавіка ў 18.30.
 - Камедыя ў 2 дзехаў "Баба Шанэль" (18+). 29 сакавіка ў 18.30.
 - Казка ў 1 дзеі "Кот у ботах" (3+). 30 сакавіка ў 12.00.
 - Пэзма ў 2 дзехаў "Мёртвыя душы" (18+). 30 сакавіка ў 18.30.

УНП 100184039

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabilet@mail.ru

- Імпрэза "Музыка душы. Роднае" (0+). Камінная сцена. 22 сакавіка ў 19.00.
- Трагікамедыя "Чакана гучна і да болю блізка" (16+). Камерная сцена. 22 сакавіка ў 19.00.
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзеі "Чорная панна Нясвіжа" (12+). Галоўная сцена. 23 сакавіка ў 19.00.
- Імпрэза "Музыка душы" (0+). Камінная сцена. 24 сакавіка ў 19.00.
- Спектакль "Двор майго дзяцінства" (12+). Прэмера. Камерная сцена. 24 сакавіка ў 19.00, 26 сакавіка ў 19.00.
- Казка "Гісторыя шакладнага дрэва" (12+). Галоўная сцена. 26 сакавіка ў 19.00, 27 сакавіка ў 11.30, 30 сакавіка ў 11.30.
- Літаратурна-музычны сон у 1 дзеі "Сніўся мне сон" (12+). Камінная сцена. 26 сакавіка ў 19.00.
- Звычайная гісторыя "Час жыцця" (12+). Галоўная сцена. 27 сакавіка ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзехаў "Паўлінка" (12+). Галоўная сцена. 28 сакавіка ў 11.30, 19.00.
- Драма "А зоры тут ціхія" (12+). Прэмера. Галоўная сцена. 29 сакавіка ў 19.00.

УНП 100379910

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Балет-феерія ў 2 дзехаў з пралогом і эпілогом "Спячая прыгажуня" (12+). 22 сакавіка ў 19.00.
- Опера ў 2 дзехаў "Гісторыя Кая і Герды" ("Снежная каралева") (6+). 23 сакавіка ў 11.00, 18.00.
- Балет ў 3 дзехаў "Спартак" (12+). 24 сакавіка ў 18.00.
- Сольны канцэрт Аксаны Волкавай "Чырвоны попел" (12+). Камерная зала імя Л. П. Александроваўскай. 24 сакавіка ў 18.30.
- Опера ў 3 дзехаў "Макбет" (16+). 26 сакавіка ў 19.00.
- Балет ў 2 дзехаў "Чайка. Балетная гісторыя" (12+). Гастролі Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра балета Барыса Эйфмана. 28 сакавіка ў 19.00, 29 сакавіка ў 19.00.
- Канцэрт "Заўсёды ў маім сэрцы. Музыка Італіі, Іспаніі і Кубы" (12+). Вечары з "Сэрэнадамі". Камерная зала імя Л. П. Александроваўскай. 28 сакавіка ў 19.30.
- Балет ў 2 дзехаў "Яўген Анегі" (12+). Гастролі Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра балета Барыса Эйфмана. 30 сакавіка ў 18.00, 31 сакавіка ў 18.00.

УНП 191081322

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Канцэрт "Рытмы горада" фартэп'янага трыа TrioTime (6+). Рок, поп, класіка. Тэатральная зала. 23 сакавіка ў 15.00.
- Экскурсіі з элементамі тэатральнай і квэста "Адважны падарожжа Мікалая Крыштафа Радзівіла Сіроткі". 23 – 24 сакавіка.
- Музычны спектакль для дзяцей "Чырвоная Шапачка на новы лад". Тэатральная зала. 30 сакавіка ў 13.00, 15.00.
- Выстава сучаснага скульптара Максіма Петрула "4x4". Да 15 чэрвеня.
- Выстава "Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі". Калекцыйныя залы "Слуцкія паясы". Да 31 ліпеня.
- Часовая экспазіцыя "Пэратворыня ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны". Да 15 кастрычніка.
- Экспазіцыя "Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені". Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
- Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нявіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст "Палацавыя таямніцы".
- Виртуальныя выставы: "Пэратворыня ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж – здабытак сусветнай культуры", "Разбураныя след вайны ў архітэктуры Нясвіжа", "Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»".
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2а)

- Выставачны праект "Жывапісны матыў" сучасных мастакоў Леанілы і Дзмітрыя Трапезнікавых. Да 8 красавіка.
- Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**
- Пастаянная экспазіцыя**
- "Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст."
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў "Культура часу". З фондаў музея-запаведніка.
- Мерапрыемствы**
- Квэсты: "Безаблічны артэфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне".
- Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў ратушы" (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма "Школа шпіёнаў" (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства "Музейка аб музеі" (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма "Выкрутасы" (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 60027920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Прадзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая экспазіцыя "Вялікая княгіня Волга Аляксандраўна. Усё жыццё як на палатне" з аўтаномнай установы культуры Варонежскай вобласці "Гісторыка-культурны цэнтр «Палацавы комплекс Альдэнбургскіх». Слановая зала. Да 2 мая.
- Экспазіцыя "Воіны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку".
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатральнай для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх "Інтрыгі Купідона".
- Сямейная квэст-экскурсія "Легенды і паданні Мірскага замка".
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочная стравя для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

УНП 590201541

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл.: 8 0212 368387 (каса), сайт: vitebsk-fil.by

- Фартэп'яны вечар прафесара Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі **МІКАЛАЯ МАЖАРЫ**. 27 сакавіка ў 19.00.
- Новая імпрэза ў межах цыкла лекцый-канцэртаў **AD LIBITUM**, прысвечаная **АЛЯКСАНДРУ ВЯРЦІНСКАМУ (6+)**. 28 сакавіка ў 19.00.
- Гастролі Вялікага тэатра Беларусі. Аперэта "ЛЯТУЧАЯ МЫШ" (12+). 30 сакавіка ў 19.00.
- "НАЗАД У ДЗЕВЯНОСТЫЯ" (18+). Канцэрт хітоў 1990–2000-х. 31 сакавіка ў 18.00.

УНП 300149385

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая экспазіцыя "Вызваленне Еўропы". З 22 сакавіка.
- Зала "Музей для дзяцей", з 27 па 31 сакавіка:
 - майстар-клас па стварэнні тэматычных паштовак "Вясновы букет",
 - інтэрактыўная зона "Пялёсткі жаданняў",
 - майстар-клас "Пагоны салдата",
 - віктарына па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.
- Часовая выстава "Адзінай памяці верныя", прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя "Музей. Час. Памяць", створаная ў рамках праекта "Адкрытыя фонды".
- У продаж даступныя сертыфікаты на наведванне музейнай экспазіцыі.

Падрабязнасці на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНАСЬ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Нярасава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Міжнародны выставачны праект "Сто ўсмешак Гагарына. Усмешка для Свету". Да 21 красавіка.
- Міжнародная выстава "Салярізм". Да 26 мая.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978, час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект "Архітэктурныя жарсці". Да 28 красавіка.

УНП 192545414

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЭКТЫ ТЭАТР РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Малаўнічая казка ў 1 дзеі "Як курантыя голас шукала" (0+). Прэмера. Спектакль у фазе тэатра. 23 сакавіка ў 10.30, 24 сакавіка ў 10.30, 31 сакавіка ў 10.30.
- Музычная казка ў 2 дзехаў "Дыптылівы слонік" (4+). 23 сакавіка ў 12.00.
- Правілы тэхнікі бяспекі для маленькіх сабак і неслухняных дзяцей ў 1 дзеі "Аццяржона, Соня!" (3+). 24 сакавіка ў 12.00.
- Зусім верагоднае здарэнне ў 2 дзехаў "Яшчэ раз пра Чырвоную Шапачку" (3+). 30 сакавіка ў 11.00.
- Інтэрактыўная казка "Вясёлы Дарафей" (3+). 31 сакавіка ў 12.00.

УНП 300001869

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 10037771

СТРАТА

Калектыв Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе ў сувязі са смерцю народнай артысткі Беларусі Ніны Сцяпананаўны Давыдзенка і выказвае шчырыя спачуванні яе родным і блізкім.

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура": КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Віктар ГАУРЫШ.

Аглядальнікі рэдакцыі — Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКІЛОВА, Ілья СВЯТЫН, Дзмітр ШЫКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактары літаратурныя — Машэвіч ЗАЙЦАУ, Лідыя НАЛІЦКА.

Рэдактар мастацкі — Мікалай КАСЦЮКОЎ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адзел: 8 017 2860799.

Падпісанні індэксы: 63875, 638752, 63879. Ільготны на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплекі (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляць прозвішча, поўнасю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдання, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не апрацаваныя. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 21.03.2024 ў 16.00. Замова № 571. Наклад 3560.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва «Беларускі Дом друку»". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2024.